

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravišstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za
pol leta K 15.—, za četr leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo
celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne
številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklama-
cije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petič vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.;
razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru
primeren popust.

Štev. 18.

V Ljubljani, sobota dne 4. avgusta 1917.

Leto I.

Stockholmska konfe- renca zagotovljena.

Pariška socialistična konferenca je skle-
nila v soglasju s stalnim uprav-
nim odborom, z ruskimi in an-
gleškimi delegati glede medna-
rodne konference v Stockholmu tole: Kon-
ferenca izreka svoje najsrčnejše soglasje,
da se skličejo proletariati vseh narodov
na mednarodno socialistično delavsko kon-
ferenco. Organizacijsko tajništvo,
sestavljeno iz ruskih delegatov, holandsko-
skandinavskega odbora in mednarodnega
socialističnega tajništva, je edino upravi-
čeno, da vodi promet z narodnostnimi ak-
cijami zaradi konference. Vse, internacio-
nali priključene zveze, pozivljamo, da
se udeležijo konference.

Ce so se zveze od izbruha vojne sem
razcepile, naj se udeležijo konference manj-
šine in večine. Vabila naj razpošlje
organizacijski odbor vsem zvezam, ki so
združene v internacionali in mednarodnem
sindikalističnem tajništvu. Vsaka narodna
sekcija ima pravico, da je zastopana na
konferenci z dvema članoma manjšine in
dvema članoma večine. Ker je odvisna
usoda postopanja od odkritosrčnosti, s
katero naj se izvrše sklepi konference,
se zavezujejo vse narodne sekcije, ude-
ležene na konferenci, da izjavijo slo-
vesno pred združeno internacionalo, ka-
ko izvedejo sklepe. Pariška konferenca
prosi prireditelje mednarodne konference,
naj napravijo konferenco v času od 9. do
16. avgusta v Stockholmu. Če nastopijo
praktične težkoče, prosimo prireditelje, da
skličejo konferenco za isti čas v Kristijaniji.

Stalni upravni odbor, ruski in angleški
delegatje sklenejo na predlog angleških
zastopnikov, da napravijo konferenco aliiran-
cev 28. in 29. avgusta. Ruski delavski in
vojaški sovjet sklene, da se udeležijo ruski
socialisti konference aliirancev v Londonu
le za informacijo.

Obtožba.

Znani pacifist dr. Fried piše v N. Z. Z.
o mirovnem položaju po govoru nemškega
kanclerja sledeče:

Bilo je v medenih tednih vojnega raz-
položenja. Prvo vojno posojilo petih milijard
je bilo malo prej dovoljeno. Tedaj smo
brali v Naumannovi „Hilfe“: „Pet milijard!
Silno veliko si upamo; ali ker nam je
vsiljeno, nam ne preostaja drugega: Podvo-
jimo državni dolg, posodimo pet milijard“.

Z dovolitvijo novih kreditov prejšnji
petek so se pomnožili dosednji vojni kre-
diti Nemčije na 94 milijard. Državni dolg
iz mirnih časov ni le podvojen, temveč je
štiridesetkrat večji. Kako naj sedaj naziv-
ljamo to podjetje, ko smo se obotavljali že
pri prvih petih milijardah? Kako naj ga
imenujemo, ker smo na jasnem, da ni še
konec teh stroškov, da postaja vojni obrat
vsak mesec dražji in da postane vrtoglava
vsota 94 milijard čez nekaj mesecev, čez
eno vojno leto nepojmljivo visoka?

Novi državni kancler je govoril o hre-
penenju po novi, veličastni Nemčiji, po
„npravno očiščeni, bogaboječi, svobodni mo-
gočni Nemčiji“, ki jo je treba izvojevati
kljub vsem sovražnikom. Zelo dvomljivo je,
če postane Nemčija po vojni res veličastna
s tem milijardskim bremenom, ki ga je
hotel Helfferich v svojih prevzetnih dneh
obesiti sovražnikom, da ga vlečejo s seboj
skozi desetletja. Po treh letih take vojne
je res velika predrznost, če kdo govori o
lepih časih, ki naj vzcveto kateremkoli na-
rodu. Lehko pač omami malodušnost tren-
otka, ali kakor vsako narkotično sredstvo
poveča le na nevaren način muko razočar-
anja. Feldmaršal Hindenburg je svaril sla-
večo ga množico pred onimi, ki ustvarjajo
slabo razpoloženje. Zdi se mi, da bi bila
posvaritev pred tistimi, ki slikajo vse lepo,
tudi zelo umestna. Če je po slavnem izreku
Jakobyja nesreča za kralje, da nočejo sli-
šati resnice, tedaj so narodi gotovo dru-
gače konstruirani. Narodi žele slišati le
resnico, lahko jo prenašajo, čeprav je včasih
zelo bridka.

Kdor pregleda stvari, kakor jih je obli-
kovala svetovna vojna brez omame, z jasnim
pogledom, ta ve, da je za nemško ljudstvo
vsaka obljuba, pa naj bo še tako lepa in
sijajna, brezpomembna — kakor tudi za
vsako drugo ljudstvo — če ni podprta ta
obljuba z najhitrejšim sklepom vojne, ki se
pride. Pustite nas vendar v miru z onim
proslavljanjem dejanj in del tega časa.
Kajti po vojni ne bo naša prva naloga, da
gojimo vojno slavo. Mi in naši potomci
bomo imeli dolžnost, da varujemo pohab-
ljene, da vodimo slepce, da ozdravljamo
umobolne, sifilitike, zločince, da obvarujemo
družbo pred posirovelimi otroci, da pripra-
vimo ženam, oropanih družinskega življenja,
nadomestilo, da se bojujemo proti slabi
prehranitvi, ljudskim kugam, nevednosti,
babjeverstvu, otopenosti. Te naloge imajo
velikanski obseg; da jih izpolnimo, se ne
smemo zadovoljevati s slavo. Po ničemer
ne smemo stremeti, nego po koncu zla,
preden ne zapove mehanika zla tega konca.

Vsi, ki so pričakovali od dogodkov v
Berlinu, hitrejši konec, so razočarani. Zopet
so bili razočarani. Tudi novi kancler ni
novi mož. Nasprotno: Prav tako kakor
niso zadovoljevali Bethmannovi govori one,
ki so hoteli mir, prav tako in še vse manj
so bili zadovoljni z izvajanjem njegovega
naslednika.

Nočem govoriti o tem, da je obesil
preko mirovnih vrat, ki naj bi jih bil odprl,
železno veksirno ključavnico vprašanja kriv-
de. Vrata bi bil odprl lahko z vetrihom, ki
ga je bil prinesel Scheidemann iz Stock-
holma: „Brez demokratizacije ne gre“. U-
verjeni smo, da bi se bil poizkus posrečil.
Edino ta vetrih zamore odpreti vrata miru.
Ali namesto tega: Kancler ni bil vpstavljen
po vprašanju pri ljudskih zastopnikih, tem-
več je prišel v Wilhelmstrasse kot zaupnik ge-
neralštaba in je odpravil glasno zahtevo po
parlamentarizaciji vlade s stavkom: „Ne
dopuščam, da mi vzame kdo vodstvo iz
rok“.

Od kje naj prihaja torej hitrejši korak
k miru?

LISTEK.

A. P.

Križ na morski pečini.

(Dalje.)

„Dalje!“

Vesli sta težki, roke šibke, skoraj brez
moči.

„Veslaj bolj na desno!“ mi ukaže Ma-
rinč in je — vsaj navidezno — povsem brez-
čuten spričo mojega napora, spraviti čoln v
hitrejši tek. Čoln se pomika proti toku. Zdi
se mi, da se ne gane z mesta, da se ne-
prestano ziblje na enem mestu. Voda je
tako težka in uporna, da imam občutek kot
bi rezal z veslom v maslo. Pót mi curkoma
lije s čela, preko oči na lica. Pótne kaplje
mi drse tudi po prsih in po hrbtu navzdol.
Končno sem ves premočen, imam občutek,
da sem v gorki kopelji.

Nenadno pa premagam uporno pezo
vodovja. Roke se igrajo z vesloma. Hitreje
se čoln pomika dalje: prišla sva iz protitoka.

Sopara je še vedno težka in polšača
se me utrujenost. Najrajši bi zaspal. Med
tem je vse nebo potemnelo, gorki piš žvi-
žga v ozračju. Galebi plešejo nad valovi,
frfotajo s perotmi, s kljuni se vbadajo v vodo.

„Vihar je tu!“ — rečem in se zmago-
slavno ozrem na ribiča.

Luka se nič zmeni. Z bistrim in dalj-
novidnim pogledom brodari po vodi in išče
košček pluta, ki se skriva med valčki v bli-
žini. Z očmi premeri daljo in smer od bre-
ga do naju in mi veli:

„Zaveslaj bolj na levo!“

Nato se ozre po nebu, z roko pokaže
v daljo in dostavi.

„Glej, ribiči gredo na lov! Vso noč
bodo lovili!“

Daleč pred nama zagledam na morju
jadrnice. Zdi se mi, da se ne ganejo z me-
sta. Njih jadra, v solncu svetlo sinja ali

rumena, so danes temno modra; zato jih
je težko razločiti.

„Glej ptiče! Vznemirjeni so!“

„Ptiči se igrajo. Dobro vedo, kdaj pri-
de vihar zares! Pred nevihto beže, večjejo
kakor piščalke. Morje moraš poznati, sicer
se ti zdi, da je zavratno. Danes piše v go-
rah veter, zrak je vroč in zgoščen. Morje
je enakomerno valovito. Dež dobimo. Pred
nevihto pa je ozračje gluho. Na nebu za-
gledaš bel oblake. — „Kam jadraš prija-
telj?“ ga vprašuješ. „Na jug, na sever, na
vzhod?“ — Oblake pa se obatavlja, pola-
goma spoznaš, da se debeli. Okolo njega
se naberejo še druge belkaste lise. Čim več
jih je, tembolj so temne. Kar hitro je vse
nebo črno in v sunkih zatuli piš. V ozračju
grozeče piska, morje se zvija kakor v krčih;
naposled zabuč v njegovem trebuhu; viso-
ko se dvignejo valovi in se poženejo na-
prej... Malo mokra bova danes, to je res!“

Luka pograbi košček pluta, ki se je ta
hip prizibal na vodi mimo čolna. Izvleče

Izmed besed, ki jih je govoril novi kancler o mirovnem vprašanju, je zlasti značilen tale stavek: „Ne moremo še enkrat ponuditi miru po tem, ko je naša pošteno iztegnjena roka k miru zgrabila v prazen nič“.

Za božjo voljo vendar, zakaj ne? Svet gnije, mrliči se kopičijo v nebotične gore, kultura tisočletij se pogreza v nič in mi stojimo kakor užaljeni trmoglavci. Ne samo še enkrat! In dolžnost bi bila, ponuditi roko še stokrat, vsak dan, z vsako marko, ki jo potegnemo iz ljudske krvi, bi morali iznova zastaviti vprašanje in po vsaki smrti mladega življenja bi morali pokazati pripravljenost za rešitev naslednjega. Vzrok, da ne ponudimo roke še enkrat, ne drži. Mogoče je tičala napaka v načinu vprašanja. V drugič morda ne seže roka v praznoto, način ponudbe je odločilen.

Kancler je res tudi govoril o najvažnejšem mirovnem pogoju, o pogoju, o katerem vé vsakdo, ki pogleda v svet nasprotnikov, da ostane brez tega pogoja mir nedosežen, o bodoči tvorbi državnih razmer, o organizaciji, ki jamči za trajen mir. Ali o tem je govoril tako, da vsakdo vé, da zanj ne pomenja ta stvar nič velikega, tako, da je še tesnejše zaprl duri k miru. Nekaj smo slišali o „trajni poravnavi med narodi“. Ali kako daleč smo s to frazo od resničnosti one državne organizacije, ki jo žal grade sedaj le nasprotniki.

Na tak način ne pride konec vojne. Vsaj takšen konec ni, za katerega bi se izplačalo večini človeštva še dalje živeti. Če hočejo v Nemčiji preprečiti konec s splošnim polomom, tedaj morajo začeti delati, delati za mir, ampak kmalu, drugače bo prepozno.

O naših narodnih problemih.

V.

Gospodarski razvoj je potreboval pred vsem tudi večjo produkcijo premoga in železa. Strojni obrat je tudi tu posegel vmes. Mali obrati so se morali umakniti večjim. Kar je na priliko proizvajalo pred 150 leti 14 šlezjskih plavžev v enem letu, to proizvaja danes en sam moderni ameriški plavž v 36 urah. Ravnotako je s premo- gom, ki ga je vedno premalo. Leta 1906 se ja na vsem svetu izkopalo 990,502.000 ton premoga; danes se ga izkoplje veliko nad eno milijardo ton.

Uporaba parne sile je narasla v neizmernost. Leta 1785. je bil izumljen prvi parni stroj. Leta 1895. je znašala parna sila, porabljena v vseh deželah, 55,580.000

nastavnik in pomeče vjete ribe v čoln. Jaz jih ubijem. Ena izmed večjih me gleda prestrašeno; s svojimi velikim, rdeče obrobljenim očesom me prosi za milost. Z repom prilizeno potrkuje po deskah, z odprtimi ustmi vzdihuje po vodi. Z enim samim udarcem jej vzamem življenje. Njeno veliko oko izgubi svoj mokri blesk, mrtvo je ostrmelo. Svetlo rdeča barva njenih plavut potemni. Nenadno me stresé, v zadregi se obrnem proč, da se izognem očitku, ki je nepričakovano stopil pred me. Moj rabeljski posel se mi zagnusi.

Ribiške jadrnice so izginile v dalji. Tudi Marinč je imel jadrnico; z njo smo se vozili na velike ribje love. V nastavnike je lovil Luka ribe le ob obrežju, kjer se ni izplačalo loviti z mrežo. To je bila njegova domača zabava, pri kateri se je naložilo rib komaj za domačo potrebo. Danes sva izpraznila še dva nastavnika, potem pa sem obrnil čoln nazaj proti bregu.

(Dalje prih.)

konjskih sil. Upoštevati pa je, da se je parni sili v zadnjih desetletjih pridružila še elektrika, ki dobiva vedno večji pomen. Povišek industrijske produkcije je povišal tudi svetovni promet. Poštni voz je izpodrinila železnica, vozniška moderna špedicij-tvrdka, sēla brzovoz in telefon. In vse to je šele v razvoju. Prva železnica je bila dograjena šele leta 1825. Leta 1907. je imelo železniško omrežje dolžine 957.283 kilometrov. Kakšna daljava! V zadnjem desetletju se je dolžina silno podaljšala. Na morju je parnik izpodrinil počasno jadrnico. Znameniti pisatelj Jules Verne je pred eno človeško dobo zasanjal, da je prišel neki podjetni Anglež v 80 dneh okoli zemlje. To je bila za tedanje čase pesniška fantazija, ki so se jej ljudje smejali; v kratkih letih jo je tehnika uresničila. Danes se pride okoli sveta v 62 dneh in se bo prišlo še prej. Tovorni promet po morjih je pospešilo trgovsko brodovje, katerega tone na prostoru naraščajo od leta do leta. Veliki narodi mrzlično hite z zgradbo trgovskih ladij. Čim več ton ladijskega prostora ima kakšen narod, tembolj je bogat, tem večja je njegova trgovina. S tonami se zblizujejo daljne dežele, gospodarsko in kulturno se zvežejo med seboj. Daljava ni nobena zapreka več za naglo medsebojno občevanje. Pisemska pošta, brzovoz, telefon, brezžično brzovoz-ljenje, podmorski kabli — vse veže posamezne dežele in dele sveta v eno skupnost.

Razvoj kapitalizma je izvršil velikanske naloge, o katerih doba francoske revolucije niti zasanjati ni mogla. Razvoj kapitalizma še dolgo ne bo dovršen. Odpravil je marsikatero mitnico in zastarelo oviro. Kapitalistični razvoj rabi svobodo vsepovsod. Vsaka vez, ki jemlje človeku svobodo, je zanj ovira. Ni nobene idejne in gmotne ovire, ki bi ga mogla zadržati na njegovem pohodu. Kot se posamezni predmeti svobodno razpošiljajo kamorkoli in se more svobodno govoriti v najoddaljenejši kraje, tako mora postati tudi človek svoboden, da more slediti klitem kapitalističnih interesov. Kapitalizem je revolucioniral vse, neprestano presnavlja lice zemeljske oble. Izvršil je velikanska kulturna in tehnična dela, katerim se to, kar občudujemo pri starih narodih, ne da primerjati. In ta razvoj narašča, še dolgo ne doseže vrhunca. Kapitalizem še vse preobrazí, doseže tako razvojno višino, o kakršni danes še pojma nimamo. Prevrtati velikanska gorovja, da steče pod njimi železnica, zgraditi kanale, da imajo parniki krajšo pot iz morja v morje, v zraku preleteti v par urah dežele in planine — vse to ni danes nobena posebna težkoča več. Človeški duh v službi kapitalizma se loti vsega, izvrši vse. V tej službi človek ne sme biti vezan; biti mora prost in svoboden, da množi bogastva, pospešuje trgovino, zbira zaklade.

Posamezni narodi so pri tem kapitalističnem razvoju silno obogateli. Kar premorejo danes Amerikanci, Angleži, Francozi — to je za nas pravljica. Kakor pa so med posamezniki bogati in mogočni, proletarski in bedni, tako se dele tudi posamezni narodi v kapitalistično bogate in proletarsko revne. Med zadnje spadamo Slovenci.

Moderni industrijski razvoj je uničil našo malo obrt; omogočeni in pospeševani uvoz pridelkov iz tujih dežel je znižal domačo poljedelsko produkcijo; velik del obrtnikov in malih posestnikov je potisnil v maso mezdni delavcev, ki si služijo vsakdanji kruhek v daljni tujini ali pa doma v službi tujega kapitalista in akcionarja, kateri je tu plodonosno naložil svoje premoženje. Gospodarsko je slovensko ljudstvo nazadovalo, idejno pa je le nezadostno napredovalo. Konservativnost je čuvala nad njim, pobožnim in pohlevnim hlapcem.

Politični pregled.

— Czerninova izjava o vojni in miru,

„Daily Chronicle“ piše: Izjavi nemškega kanclerja in avstro-ogrskega ministra za zunanje zadeve sta bili očividno **dogovorjeni**. Grof Czernin zagovarja za Avstro-Ogrsko iznova sklep miru, ki naj vpostavi stanje pred vojno. Takšen mir označuje za časten, ker bi omogočil Avstro-Ogrski in Nemčiji, glavnima povzočiteljima največjega zločina proti civilizaciji, da izideta iz vojne, ne da bi priznali poraz, ne da bi bili kaznovani, ne da bi jima bili pristriženi kremplji za bodočnost. Brezdvomno je, da želi prav strastno tak mir avstrijsko plemstvo, za katerega govori grof Czernin, ker bi izgubilo brez njega svojo dobro se izplačujočo nadvlado nad avstrijskimi narodnostmi.

— „Daily Mail“ piše: Govor grofa Czernina se izogiblje odprtemu vprašanju naše poslanske zbornice, če hočeta izprazniti Nemčija in Avstro-Ogrska kot predpogoj za mirovna pogajanja Srbijo in Belgijo. Dokler obvladujejo nemške vlasti vso srednjo Evropo in bližnji vzhod, dokler se razširja ozemlje Nemčije in njenih vazalov neprekinjeno od Hamburga do Bagdada, toliko časa bi omogočeval mir Nemčiji, da ne obvladuje le vse Evrope, temveč tudi Azijo. Ne bi bili varni ne Indija, ne Egipt in celo obstoj Amerike bi bil ogrožen. „Times“ pišejo: Lloyd George je tako zdelal nastopni govor nemškega kanclerja, da se je zdelo Mihaelisu potrebno, nastopiti iznova in še poklicati na pomoč avstro-ogrskega ministra za zunanje zadeve. Grof Czernin priznava indirektno, da ne bi bil govoril, če ne bi ostal Mihaelisov govor brezuspešen. Nemško in avstro-ogrsko občinstvo se je dalo zapeljati, da je pričakovalo od prvega nastopa Bethannovega naslednika velike uspehe. Razočaranje je bilo bridko. Avstro-ogrski državnik ni mogel povedati drugega kakor zaveznik. Razkritja nemškega kanclerja ne pomenjajo prav nič. Ribot je obljubil, da objavi vse tajne pogodbe z Rusijo. Ob sklepu vprašujejo „Times“, če obljubita Mihaelis in Czernin prav tako, da objavita vse tajne dokumente med Berlinom in Dunajem.

— „Avstrija in Evropa“ je naslov seriji člankov, ki izhajajo v N. Z. Z. Piše jih neki Avstrijec. V številki z dne 28. julija je sledeči odstavek: Od spomladi l. 1913 dalje je vedela Avstro-Ogrska, da se ne more izogniti vojni. Lehko slutimo, ne da bi imeli vpogled v načrte „Ballhausplatz“, da je bil takratni sklep, kar najhitrejšo Srbijo uničiti, a brez preloma z Rusijo. Da je bilo to res tako, kaže v avgustu 1913 namerala vojna proti Srbiji. Trenotek, ko je bila monarhija v sporazumu z Italijo, so hoteli porabiti, da napravijo čiste račune s Srbijo. Umor v Sarajevu je bil povod, tudi brez njega bi prišlo do vojne.

— **Seidlerjev program.** Oficiozni „Fremdenblatt“ prinaša očividno inspiriran članek o Seidlerjevem programu. Seidler noče koalicijskega ministrstva, temveč hoče sestaviti „koncentracijsko ministrstvo vseh životvornih sil v Avstriji.“ Kažipot tega ministrstva je „reforma ustave“. Glavna naloga nove vlade bo, da ustvari povsem novo ustavo, ki zagotavlja svoboden razvoj vseh narodov, izločuje narodnostni boj in združuje vse nacionalne sile za državo in za povzdig gospodarskega blagostanja. Temelj, na katerem naj se ustvari nova Avstrija, je: **Nacionalna avtonomija z razdelitvijo v okrožja z dosedanjimi kronovinskimi mejami.** Bodočnost naj rodi Avstrijo, v kateri odločuje vsak narod sam o svojih potrebah.

— **Zveza nemških krščanskih socialcev** je odklonila vstop v ministrstvo.

— **Z parlamentarizacijo kabineta ne gre,** ker so odklonili sodelovanje krščanski

socialci, Čehi in Poljaki. Seidler pokliče zato v ministrstvo uradnike.

— **Vsenemci proti c. kr. Nacionalverbandu.** Avstrijski Vsenemci s Schönererjem na čelu so izrekli Nacionalverbandu najstrožjo nezaupnico in bodo nastopali v parlamentu in izven parlamenta proti politiki popuščanja c. kr. Nacionalverbanda in delovali za uresničenje vsenemškega programa.

— **Proti aretaciji Pilsudskega.** V Krakovu je bila na Ringu velika manifestacija kot protest aretacije Pilsudskega.

— **Preosnova ruskega kabineta.** Kadetje postavljajo za vstop v ministrstvo sledeče pogoje: Vojna do zmage v sporazumu z zavezniki; potrditev vseh pogodb z zavezniki; jasno in natančno opredelitev notranje politike; vse socialne probleme reši ustavodajni zbor; boj do skrajnosti proti anarhiji; racionalno rešitev finančnih vprašanj.

— **Amerika in Italija.** „Secolo“ poroča iz Washingtona: General Scuro, ravnatelj ameriške vojaške aviatike, je izjavil: Če zahteva Italija, je Amerika rada pripravljena, da se udeleži boja na italijanski fronti z delom svoje zračne flotilje. Amerika pošlje v Italijo pilote, ki prično delovati v ameriških uniformah kot ameriški posebni zbor. Seveda ne bo število teh letalcev tako visoko kakor število letalcev, ki jih je poslala Amerika na Francosko.

— **Zahteva francoskih socialistov,** da se udeležijo stockholmske konference, je: Vprašanje o izviri vojne in za odgovornost vojne so mora postaviti kot prva točka na dnevni red.

Dnevne beležke.

— **Prijeti tihotapci.** V „Napreju“ od torka in srede smo obširno poročali o zasačenih tihotapcih v Ljubljani.

Danes priobčujemo iz dunajske „Arbeiter-Zeitung“, kateri smo sporočili ljubljanski škandal, nekaj podatkov o zasačenih družbi. „Arbeiter-Zeitung“ piše: Iz Ljubljane nam poročajo: Nekega dne koncem julija (bilo je 28. julija, op. ur.) so ustavili na dolenjski mitnici vojaški avtomobil. Posebna komisija, obstoječa iz civilnih in vojaških oblasti, je zapovedala šoferju, naj zapelje avtomobil na štacijsko poveljstvo, kjer se izvrši preiskava. Preiskava je spravila na dan 1800 kg pšenice, večjo množino masla, jajc in fižola — torej živila, ki so odtegnjena javni trgovini. Avtomobil je prihajal z Dolenjskega, kamor ga je bil poslal ritmojster Kerlin, kot vodja tukajšnje avtomobilske delavnice. Posredovalec je bil župnik Oblak iz Št. Lovrenca, ki je bil kupil pred kratkim v družbi z monsijorom Lampetom Truhovičevom graščino na Dolenjskem. (V okolici Zatične govore, da sta morala odšteti kupnino 80.000 K gospodu Truhoviču v samem zlatu in srebru. Op. ured.) Pri preiskavi na etapnem štacijskem poveljstvu je izpovedal šofer, da prevaža od tvrde Karla Polak usnje in podplate župniku Oblaku v zameno za živili, ki jih razdeluje v Ljubljani ritmojster Kerlin in tvrde Karla Polak med svoje znanke. Izpovedal je tudi, da je pripeljal v Ljubljano že na tisoče jajc, ki jih razdeljuje ritmojster Kerlin med svoje dobre znanke. Ritmojster Kerlin je poslal šoferja na Dolenjsko z maršruto, ki nima prave tekoče številke. Zaradi preiskave je bil ritmojster Kerlin tako razjarjen na šoferja, da ga je dal zapreti s pretvezo, da je kradel. (Šofer je dobil 21 dni „Einzelarresta“. Op. ur.) S to obdolžitvijo hoče sam sebe oprati in preprečiti preiskavo. Stotniku pl. Seemannu, ki je zasačil avtomobil, napravljajo že različne ovire. Zato naj se onemogoči z Dunaja vsako zatušanje.

— **Nevolja med železničarji c. kr. drž. železnic v Sp. Šiški** zaradi aprovizacije je velika. Včeraj (3. avg.) je okrog 200 žen šlo na c. k. deželno vlado tožiti svojo bedo. Posebna deputacija je odšla k dežel. predsedniku grofu Attems, da mu razloži stališče železničarskih žen. — Na c. kr. drž. železnici v Šiški so se potem zopet žene oglasile pri načelniku. Slišale so se psovke zoper inšpektorja Wieserja in njegove pomagače. Delavstvo je z gospodarstvom g. inšpektorja Wieserja zelo nezadovoljno. Zahrteva je: Inšpektor Wieser naj se odstrani od aprovizacije žel. delavstva. Več bomo še poročali.

— **Novi zakon o vzdrževalnini** je stopil v veljavo 1. avgusta. Po tem zakonu so upravičene do vzdrževalnine vse one osebe, katerih preživljanje je bilo za časa vpoklica odvisno od dela, oziroma od zasluga iz dela vpoklicanega, in ki so prišle v nevarnost, da ta zaslužek vsled od-poklica popolnoma odpade ali se za toliko zmanjša, da ne zadostuje več za preživljanje. Zaslužek iz lastnega dela ne izključuje od pravice vzdrževalnine. Zaslužku je enačiti z delom doseženi donos kmetij, obrtnij in drugih podjetij. Pravico do vzdrževalnine imajo brez ozira na to, ali je bilo njihovo preživljanje odvisno od vpoklica ali ne, tudi vse one osebe, ki imajo pravico do preživljanja po vpoklicanem v zmislu določil občnega državlanskega zakona. Pravica do vzdrževalnine se prične s trenutkom, ko je bil vpoklicani pritegnjen v aktivno službovanje pri oboroženi moči ali pri takih prostovoljnih formacijah, ki so priznane za del oborožene moči. Pravice do živnine imajo upravičenci tudi tedaj, če so bile osebe vpoklicane na podlagi zakona o vojnih dajatvah. Upravičeni izgubijo pravico do preživnine, če vpoklicanec dezertira ali je obsojen na hudo zaporno kazen. Ta pravica pa zopet oživi, če je vpoklicanec pred ali po prestani kazni zopet pritegnjen v vojaško službovanje. V slučaju, da je v službovanje pritegnjeni vsled službovanja izgubil nad 20 odstotkov na pridobitni zmožnosti in je bil odpuščen, ali je ta zmanjšana pridobitna zmožnost nastopila šele pozneje, traja pravica do državne podpore naprej, in sicer za časa vojne in tudi še šest mesecev po dokončani vojni. To velja tudi za vse one slučaje, če so bili v vojaško službo pritegnjeni v boju ubiti, so pogrešani ali so vsled poškodb ter bolezni, povzročeni ali poslabšani vsled vojaškega službovanja, umrli. Višina, vzdrževalnine se ravna po kraju, kjer je imela upravičena oseba svoje redno bivališče ob času, ko je njena pravica do vzdrževalnine nastala. Preživnina za Dunaj znaša za osebo 2 K na dan. Za kraje, v katerih so državni uslužbenci uvrščeni v I. ali II. razred aktivitetnih doklad (n. pr. v Ljubljani) 1 K 80 v, za vse druge kraje pa 1 K 60 v na dan. Upravičene osebe, ki so neposredno pred vpoklicem živele z v vojaško službovanje pritegnjenimi v skupnem gospodarstvu, predvsem zakonska žena in zakonski otroci, dobe vzdrževalnino v polni izmeri, vse druge upravičene osebe pa le v višini, v kateri so bile preje od vpoklicanca podpirane. Skupna vzdrževalnina osebam, ki so živele v skupnem gospodarstvu z vpoklicancem, ne sme presegati 12 K na dan. Le ona oseba, ki je živila z vpoklicancem sama v skupnem gospodarstvu in je za delo trajno nezmožna, dobi na dan vzdrževalnino v dvojni izmeri. Vzdrževalnina se ne sme skriti vsled begunskih podpor ali vsled kakih drugih podpor od države, dežele, občine ali kakih drugih dobrodelnih institucij. Tistim, ki so dobivali po starem zakonu polno podporo, ni treba zdaj ničesar storiti za dosego povišane podpore. Ta jim bo odšteta prvi izplačilni dan po 16. avgustu. Kdor doslej ni dobival podpore, a ima pravico do nje, se mora oglasiti pri žu-

panstvu svojega bivališča. Imenovane bodo tudi nove okrajne komisije. Proti odločbam novih komisij bo pripusten priziv na deželne komisije tekom 60 dni.

— **Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju** mestne občine ljubljanske za čas od 22. do 28. julija: Novorojencev 15, umrlo je 19 oseb, med temi je bilo domačinov 12 in 7 tujcev. Za jetiko je umrlo 6 oseb, med njimi 1 tujec. Za nalezljivimi boleznimi je obolelo 35 vojakov za tifusom, 71 vojakov za grižo, za difterijo 2 domačina in za pegastim legarjem 1 vojak.

— **Pozor, člani konsumnega društva za Ljubljano** in okolico. Te dni morajo biti izdane kavne karte. Vse te karte je oddati v oni filiali, kjer kdo kupuje. Prejem bo kart prodajalec v prodajalni potrdil.

— **Trboveljska premogokopna družba** je producirala v prvem polletju 1917 za 30 odstotkov manj premoga. Vzrok: Pomanjkanje delavcev in znižana delazmožnost zaradi nezadostne prehrane. V drugem polletju upa družba na večjo produkcijo, ker razpolaga z višjim številom delavstva. Trboveljska premogokopna družba je prosila državno upravo, naj jej dovoli povišanje cen za premog.

— **Etika, krščanstvo in doto.** Katoliški „Slovenec“ od 2. avgusta prinaša sledeči inserat: „Doktor prava v javni službi se želi poročiti z zavedno katoličanko in vneto Slovenko s primerno doto“. Svoje dni se je zgražal „Slovenec“ nad nekimi inserati v „Laibacher-Zeitung“. Ali misli, da je inserat v njegovem listu na višjem etičnem nivoju? Svetost zakona med inserati!

— **Vrednote.** Znani kirurg in raziskovalec raka, profesor Czerny, je agitiral za boj proti raku. Na shodu zdravnikov je dejal nekoč: „Z denarjem, ki ga izdamo za en dridnot, bi zgradili štiristo bolnišnic za tiste, ki imajo raka“. Kadar pokliče bog na odgovornost tiste, ki so povzročevali gradnjo dridnotov, tedaj jim ravno ne bo prijetno, če bo zahteval od njih štiristo bolnišnic, a se mu izkažejo le z enim dridnotom.

V železniškem vozu.

V nedeljo dobim z veliko težavo listek za jutranji viak, ki vozi na Gorenjsko. Hitim, da poiščem prostorček v vozu. Tretji razred zaseden! Naprej torej, da si priborim stojišče kjerkoli že. Imela sem srečo, dobim prazen sedež drugega razreda. „Tudi nekaj“ si mislim, „samo če me sprevednik ne iztira“. Imela sem namreč listek za tretji razred. Za menoj pridrvi še mnogo drugih, med njimi tudi debel gospod, kateremu se je poznalo, da težko nosi preobili trebušček. Žalostno poščili po vozu, ko vidi, da je do zadnjega kotička nabasan. Medtem ga opazi gospodič, male, tanke postavice, ter ga sladko nagovori:

„Sluga sem gospod Hudnik!“

„Sluga gospod Erjavec!“

Kam pa? Kam gospod Hudnik?

„Rekvirirat!“

„Tako! — Saj vi vendar — —“

„Nisem v to pooblaščen, kaj ne da.“

Me morate razumeti. Po živila grem. Saj veste, kako je. Zadnjič sem kupil nekaj kokošje krme, a je bila taka, da jo moje kokoši niso hotele jesti. Morda danes tudi za te živalice še kaj dobim“. Pogledam natančneje debelega gospoda, ter vidim, da ga tudi že jaz poznam in sicer s trga. Kupoval je večkrat kokoši, ter jih prav neusmiljeno nesel za noge, z glavo navzdol. Sledila sem njegovemu govorenju bolj pozorno, kar pa je bilo odveč. Gospod je bil tako glasen, da je prevpil vse sopotnike. Govoril je potem še tole:

„Pomislite gospod Erjavec, zdaj nam bodo naprtili 80% vojni davek. Razprodali smo vse zaloge, imamo zdaj le še denar in ves ta denar pravijo, da je vojni dobiček.

„To je krivica!“ hiti sladki gospodič.
„Jaz sem napisal davkarji dve veliki poli v pojasnilo. Naj še drugi tako napravijo!“

Takrat vstane blede ženska v obnošeni obleki in reče ogorčeno:

„Kdo bo potem plačeval davke? Morda moj mož, o katerem že leto dni ne vem, kje je. Morda moji gladni otroci doma?“ Sedla je nazaj na sedež ter gledala skozi okno.

„Bravo!“ se mi je izvilo iz ust.

Plačali ste davke ogromne in jih še plačujete. V vaših blagajnah ne bo denarja. V vaših srcih ne veselja — — —

„Kranj“ zakliče izprevodnik, in me zdrami. Bila sem na cilju. — — — um. —

Aprovizacija.

Razdelitev mesa po znižani ceni na rumene izkaznice C. V soboto, dne 4. avgusta 1917 popoldne bo mestna aprovizacija oddajala iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa na rumene izkaznice, zaznamovane s črko C, goveje meso po 2 kroni kg. Določa se naslednji red: od pol 2. do 2. št. 1 do 200, od 2. do pol 3. št. 201 do 400, od pol 3. do 3. št. 401 do 600, od 3. do pol 4. št. 601 do 800, od pol 4. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do pol 5. št. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. št. 1201 do 1400, od 5. do pol 6. št. 1401 do 1600, od pol 6. do 6. št. 1601 do 1800, od 6. do pol 7. št. 1801 do konca. Rodbine do 3 oseb dobe $\frac{1}{2}$ kg, s 4 in 5 osebami $\frac{3}{4}$ kg, s 6 in 7 osebami 1 kg, z več kot 7 osebami $1\frac{1}{4}$ kg. Poleg rumene izkaznice C mora prinesiti vsaka stranka s seboj tudi karto za meso. Pripraviti je drobiž.

O naši prehrani je izjavil predsednik skupnega prehranjevalnega urada Landwehr sledeče: Nobenega povoda ni, da bi bili črnogledi glede prehrane v bodočem gospodarskem letu. Žita pridelamo več kakor lansko leto. Skupno delovanje z Ogrsko se vedno bolj poglobuje. Z Ogrsko smo uredili nakup zelenjave, dovoz jajc, nakup masti in prešičev. Upamo tudi, da nas podpira Nemčija z uvozom iz Nemčije.

Rumunska žetev. Zastopniki centralnih držav imajo 4. in 5. avgusta na Dunaju posvetovanja glede razdelitve rumunske žetve. —

Razno.

* Tunel pod morjem. V kraljevski zemljepisni družbi v Londonu je imel te dni Sir Francis Foks, eden najznamenitejših angleških inženirjev, zanimivo predavanje o zgradbi tunela pod morjem, ki naj zveže Anglijo z evropskim kontinentom. Rečeni inženir je nasvetoval, naj se pod kanalom la Manche zgradi tunel, ki bo sestavljen iz dveh cevi. Vsaka teh cevi naj meri povprečno 18 čevljev in naj bo položena vsaj sto čevljev pod morskim dnom. Vse delo naj izvrše stroji, ki jih bo gonila električna sila. S kopanjem se naj začne na več krajih naenkrat, da bi bilo delo čimprej izgotovljeno. Tunel naj bo tako prirejen, da ga bo lahko tudi z vodo napolniti na poljubnih mestih. Vhod in izhod na angleški strani naj bi bil pri Doverju. Po zgradbi tega tunela bo mogoče, se pripeljati v šestih urah iz Londona v Pariz in bi se lahko ustvarila taka zveza, da bi bilo možno, se peljati ne da bi bilo treba kje prestopiti iz Londona v Carigrad in iz Londona čez Rusijo na daljni vzhod.

* Še v Hiwi in Buhari se demokratizirajo. „Havas“ poroča: Kana v Hiwi in Buhari sta dala svojim državam demokratično ustavo. (Kanata Chiwa in Buchara sta vazalski državi Rusije južno Aralskega jezera.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 3. avgusta. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Črnovice so od danes zjutraj tretjič osvobojene ruske sile. Sovražnik je opustil mesto šele po ljutih bojih. Pri Kamarestju so vrgle včeraj čete generalnega polkovnika Kövesza s krasnim napadom ruske črte, pri katerem je pešpolk št. 101 (Bekesczaba) imel posebno priliko, da je dokazal svojo bojovno vrlost. Istočasno so se morali med Prutom in Dnjestrom Rusi umakniti pritisku nemških in avstro-ogrskih bajonetov in iti nazaj proti meji. Davi, ko so čez prutske mostove hrvatski oddelki vdrl v Črnovice, je šel z juga armadni frontni poveljnik generalni polkovnik nadvojvoda Josip na čelu naših polkov ob navdušenju prebivalstva v osvobojeno mesto.

Severno Dnjestra je poskusil sovražnik na več krajih s protisunkom doseči razbremenitev. Bil je povsodi zavrnjen. Očiščenje Zbručevega Kota je zaključeno.

V južni Bukovini smo zasedli Kimpolung, v trideželnem kotu smo dosegli zapadni breg rumunske Bistrice.

Med prelazom Ojtozem in dolino Casinu se je izjalovilo zopet več z znatnimi silami izvedenih sovražnih napadov.

ITALIJSKO IN JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Ničesar novega.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 3. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na flandrski bojni fronti je bil včeraj ob deževnem vremenu ognjeni boj samo ob obali in severovzh. Yperna posebno ljut. Sunki Angležev na cesti Nieuport-Westende in vzhodno Bixschoote so se izjalovili istotako kakor močni napadi pri Langhemarcku. Routers, kamor je bil zbežal velik del belgijskega prebivalstva iz bojne zone pred ognjem svojih osvobojevalcev, je obstreljeval sovražnik z najtežjimi topovi.

Praske na sprednjem polju severno kanala La Bassée, kakor tudi pri Monchyju in Havriucourt, so potekle za nas ugodno.

Armadna fronta nemškega prestolonaslednika.

Vzhodno Allemanta ob cesti Laon-Saisons so vdrl francoske stotnije mimo grede v neki jarek. Bile so takoj zopet pregnane. Pri Cernyju so izpopolnile naše čete bojni uspeh z dne 31. julija. Pomstile so se z nenadnim napadom francoske pozicije na južnem izhodu predora, so se držale proti več napadom in so pripeljale številne vjetnike.

Na levem bregu Moze so bili zjutraj in zvečer po močni artiljerijski pripravi izvedeni napadi Francozov na obeh straneh proti Malaucourt-Esnes odbiti.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadna fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Armadna skupina generalobersta v. Böhm-Ermollija.

Vzhodno Husjatina krajevni boji. Kljub žilavemu odporu Rusov je bilo več krajev

ob dolnjem toku Zbruča zajurjanih. Bavarski črnovojniki so se posebno odlikovali pri zavojevanju Kudrinc.

Med Dnjestrom in Prutom se je sovražnik dopoldne še držal, v prvih popoldanskih urah pa je pričel popuščati pod pritiskom čet inf. gen. Litzmana in odhajati. Severno Črnovic goreče vasi kažejo njegovo pot.

Danes zjutraj so s severa avstro-ogrške čete generalobersta Kritka, južno od Pruta z zapada c. in kr. čete pod osebnim vodstvom Njegove c. in kr. visokosti armadno frontnega poveljnika generalobersta nadvojvode Josipa vdrl v Črnovice.

Glavno mesto Bukovine je osvobojeno sovražnika. Dalje južno so prebile druge sile fronte generalobersta nadvojvode Josipa že včeraj rusko pozicijo pri Slobodziji in Davideni-Čudin v dolini malega Sereta. Sadeu in Falkeu ob cesti sta vzeta. V Kimpolungu so šle avstro-ogrške čete v hišnem boju naprej. Tudi v gorah na obeh bregovih Bistrice so bili z boji doseženi uspehi. Ob Mgr. Casimulni so bili novi napadi sovražnika brezuspešni in za njega polni izgub.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Omnibus - Notes

je tisti pripomoček, s katerim se bo zamo-gel takoj vsakdo sporazumeti z ljudmi gornjih jezikov.

Cena K 1-20. Preprodajalci 25% popusta. Naroča se edinole pri tvrdki J. Stoka, Trst, ulica Molin piccolo 19.

Dobiva se v vseh knjigarnah in papirnicah.

Omnibus - Notes

je z ozirom na sedanje čase, ko je ljudstvo vseh jezikov raztreseno križem vseh avstrijskih dežel, gotovo najbolj praktična beležnica za vojake in civiliste, ker vsebuje besednjak in kratke pogovore v šestih jezikih: nemškega, madjarskega, slovenskega, češkega, poljskega in italijanskega.

KINO CENTRAL

v deželnem gledališču.

Sobota 4., nedelja 5. in ponedeljek 6. avgusta:

Hela Moja!

Ko drčé plazovi

Pretresljiva drama z gorâ.

Najpriljubljenejša filmska prvakinja HELA MOJA v glavni vlogi

Režija Alwina Neussa!

Ni za mladino.

Torek 7., sredo 8., četrtek 9. avg.
Erna Morena v sijajni drami:

Baronica —
ciganka.

Ni za mladino.

Vsak dan ob 9., ob nedeljah in praznikih ob pol 8. in 9. zvečer velik koncert

Predstave se vrše v delavnikih ob 4., pol 6., 7. in 9. uri zvečer, v nedeljah in praznikih ob pol 11. uri dop., ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer.